

صاحب امتیاز: مسعود جوادندل | مدیرمسئول: سید حسن قشمی | سردبیر: زهره پوروهایی | چاپ: پیام رسانه |نشانی تحریریه: همدان، خیابان پاستور، کوچه شهید عزیزبان، پلاک ۵۹

فلسفه وجودی شیطان

انسان‌ها را به‌عهده بگیرد! البته خداوند خود دست به آفرینش چنین موجودی نمی‌زند، اما اگر مخلوقی چنین تصمیمی گرفت، مخالفتی نمی‌کند؛ زیرا چنین موجودی زمینه را برای تکامل هرچه بیشتر انسان‌ها فراهم می‌کند. این همانند موانعی است که در مسابقات بین‌المللی دوچرخه‌سواری یا موتورسواری ایجاد می‌کنند تا شرکت‌کنندگان با سختی بیشتری مواجه بوده و برای رسیدن به قهرمانی ناگزیر از تلاش مضاعف باشند که تحمل شدائد بیشتر و تمرین‌های سخت‌تر مایه رشد بیشتر آن‌ها شده و لیاقت دریافت جوایز نفیس‌تری را پیدا کنند. البته ناگفته نماند که خداوند به همه انسان‌ها عقل و درک عطا و آنان را به فطرت و وجدان بیدار مجهز کرده است تا درصورتی که پا را کج گذاشتند، وجدانشان آن‌ها را ملامت کند و عذاب وجدان به‌عنوان نیرویی بسیار قدرتمند، مانع تحقق اهداف شیطانی ابلیس باشد.

همچنین پیامبران و مصلحان اجتماعی را برای هدایت هرچه بیشتر آن‌ها به سویشان روانه می‌کند تا حجت بر آن‌ها تمام شده و هیچ‌گونه عذری باقی نماند، به همین سبب در روایات به این مضمون بر می‌خوریم که اگر ابلیس فرمان سجده را اطاعت می‌کرد و درصدد گمراهی انسان‌ها برنمی‌آمد، خداوند آفرینش آن‌ها را به قدری به تعویق می‌انداخت که موجود دیگری با اختیار چنین مسیری را انتخاب کند! تا مسیر رشد و تکامل اختیاری انسان‌ها مقداری سخت‌تر شده که لیاقت بیشتری برای دریافت نعمت‌های بهشتی پیدا کنند و در بهشت بیش‌ازپیش لذت ببرند، بنابراین هدف اصلی خداوند برخورداری هرچه بیشتر انسان از لذات اخروی و ابدی است، اما باید ابتدا زمینه چنین نعمت‌هایی در دنیا فراهم شود.

درنتیجه اگر شیطان یا هر موجود دیگری دست به گمراهی انسان نمی‌زد نیز آدمی آزاد بود از مسیر خیر و شر یکی را با اختیار انتخاب کند؛ چراکه در وجود خود او تمایل به خیر و شر هردو نهفته شده است و همواره در میان دوراهی‌ها قرار می‌گیرد، اما با وجود موجود خبیثی همچون ابلیس، هرچند مسیر تکامل دشوارتر می‌شود، اما اتفاقاً زمینه تکامل بیشتر برای انسان فراهم می‌شود؛ بنابراین شیطان با وجود آنکه برای جهنمیان شر و مایه بدبختی ابدی است، اما ناخواسته مایه خیر انسان-

های مؤمن بوده و با حسادت و آتش‌افروزی- های خود به آن‌ها لطف می‌کند و پله ترقی می‌شود. اینجااست که جا دارد ضرب‌المثل

معروف حُسن ختام پاسخ مذکور باشد که «عدو شود سبب خیر اگر خدا خواهد». هدف شیطان گمراهی همه انسان‌ها است؛ «فَیَعِزُّکُمْ لِأَعُوْثُکُمْ أَجْمَعِیْنَ إِلَّا عِبَادَکَ مِنْهُمْ الْمُخْلِصِیْنَ» پس به عزت و جلال تو سوگند می‌خورم که تمام انسان‌ها را اغوا و گمراه خواهم کرد، الا بندگان خالص (معصوم) تو را (ص، ۸۲ و ۸۳) و تا آخرین لحظه حیات انسان نیز دست‌بردار نیست، اما وجودش شر محض نبوده، بلکه از جهتی خیر است. برای کسانی که فریبش را بخورند و دنباله‌رو او باشند، مایه شر و نکبت است، اما برای کسانی که در برابر وسوسه‌های او مقاومت به خرج دهند و به خداوند متعال پناه برند (با وجود شیطنت و موزی‌گری) زمینه رشد و تکامل بیشتر را فراهم می‌آورد.

■ **سازگاری وسوسه شیطان با اختیار انسان** آنچه شایان توجه است اینکه شیطان نمی‌تواند انسان‌ها را مجبور به گناه کند؛ «إِنَّ عِبَادَی لَیْسَ لَکَ عَلَیْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنْ اتَّبَعُکَ مِنْ الظَّالِمِیْنَ» تر بندگانم هیچ تسلطی پیدا نخواهی کرد، جز گمراهانی که از تو پیروی کنند (حجر، ۴۲). کار او وسوسه است و زینت دادن به گناه؛ «لَا تُزِیُّکُمْ لَهُمْ فِی الْأَرْضِ وَ لَا فِی السَّمٰوٰتِ أَجْمَعِیْنَ» به یقین (امادیات و گناه را) برای انسان‌ها زینت خواهم داد و قطعاً همه آن‌ها را گمراه خواهم کرد (حجر، ۳۹). این ما هستیم که به وسوسه او پاسخ مثبت می‌دهیم. می‌توان در مقابل وسوسه شیطان ایستادگی کرد، هرچه نفس انسان بیشتر به گناه رو آورد، در برابر وسوسه‌های شیطان ضعیف‌تر می‌شود و قدرت مقاومتش کمتر می‌شود و هرچه کمتر از او تبعیت کند، خداوند عنایت بیشتری به او خواهد داشت و امدادهای غیبی‌اش را نصیب او خواهد کرد.

از مجموع آنچه تاکنون گذشت، روشن می‌شود که وجود شیطان و وسوسه‌های او با اختیار انسان منافاتی ندارد. اگر شیطان موجود نبود، بازهم در درون انسان گرایش‌هایی به خیر و شر وجود داشت؛ «وَالْهَمَّهَا فَجُورُهَا وَ تَقْوَاهَا» خداوند خیر و شر را به انسان الهام کرده است (شمس، ۸). وجود شیطان کشش به سوی شر و فساد را تشدید می‌کند، همچنان که وجود انبیا و اولیای الهی کشش به سمت خیر و صلاح را تشدید می‌کند؛ بنابراین همان‌گونه که هم گرایش به شر در وجود انسان نهفته شده است هم عامل بیرونی آن را تشدید می‌کند، در مقابل هم گرایش به خیر در وجود انسان نهفته شده است و هم عوامل بیرونی آن را تشدید می‌کند.

سپهرغرب، گروه اندیشه؛ در روایات به فلسفه و فضیلت گرسنگی اشاره شده است برای توضیح بیشتر می‌توان به سخنان علمای اخلاق که برگرفته از روایات می‌باشد، مراجعه نمود زیرا آنان برای گرسنگی فواید زیادی گفته اند. ایام با فضیلت شهرالله الاکبر از راه رسید و فردا نخستین روز از ماه مبارک رمضان است. «رمضان» در لغت از «رمضاء» به معنای شدت حرارت گرفته شده و به معنای سوزانیدن می‌باشد. چون در این ماه گناهان انسان بخشیده می‌شود، به این ماه مبارک رمضان گفته اند. پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «انما سَمِی الرِّمَضَانَ لِانه یرمض الذَّنوب؛ ماه رمضان به این نام خوانده شده است، زیرا گناهان را می‌سوزاند.» رمضان نام یکی از ماه‌های قمری و تنها ماه قمری است که نامش در قرآن آمده است و یکی از چهار ماهی است که خداوند متعال جنگ را در آن حرام کرده است. در این ماه کتاب‌های آسمانی قرآن کریم، انجیل، تورات، صحف و زبور نازل شده است.

این ماه در روایات اسلامی ماه خدا و میهمانی امت پیامبر اکرم (ص) خوانده شده و خداوند متعال از بندگان خود در این ماه در نهایت کرامت و مهریانی پذیرایی می‌کند؛ پیامبر اکرم (ص) می‌فرماید: «ماه رجب ماه خدا و ماه شعبان ماه من و ماه رمضان، ماه امت من است. هر کس همه این ماه را روزه بگیرد رخ خدا واجب است که همه گناهانش را ببخشد، بقیه عمرش را تضمین کند و او را از تشنگی و عطش دردناک روز قیامت امان دهد.»

مرحوم آیت الله میرزا جوادآقا ملکی تبریزی در کتاب شریف المراقبات در خصوص ویژگی‌ها و خصوصیات ماه مبارک رمضان آورده است: از امیرالمؤمنین (علیه السلام) روایت شده است: نگویید رمضان، زیرا نمی‌دانید رمضان چیست؛ و اگر کسی گفت، باید صدقه داده و روزه بگیرد. بلکه همانطور که خداوند فرموده است بگویید ماه رمضان. از اعمال مهم سالک در این ماه بزرگ شناخت حقیقت این ماه - در این ماه خداوند رهروان این ماه را با دعوت به میهمانی این ماه گرامی داشته و این ماه ماه است بگویید ماه رمضان. از اعمال مهم سالک در این ماه بزرگ شناخت حقیقت این ماه - در این ماه خداوند رهروان این ماه را با دعوت به میهمانی این ماه گرامی داشته و این ماه ماه است. بگویید ماه رمضان.

■ **فواید گرسنگی**

گرسنگی فواید بیشماری در جهت تکمیل نفس و شناخت خداوند برای سالک دارد. روایات زیادی در فضائل گرسنگی وارد شده است که بد

■ **دوشنبه ۱۵ فروردین ماه ۱۴۰۱**

■ **سال دوازدهم - شماره ۲۲۶۶**

مرا اسکن کنید

شاهد

سندج ۱-۷ | ایلام ۶-۱۴ | مرکزی ۱-۸ | کرمانشاه ۴-۱۲ | همدان ۱-۹

www.sephrpress.ir

@sepehrgharb

Email: sepehrgharb.news@gmail.com

sepehrgharb

روزه رمضان، حکمت را به ارمغان می‌آورد و حکمت معرفت را در پی دارد

جلالم سوگند، هیچ‌گاه مانعی بین خود و تو قرار نمی‌دهم؛ تا هر وقت خواسته باشی بر من وارد شوی؛ که با دوستان خود چنین کنم.

در این روایت به فلسفه و فضیلت گرسنگی اشاره شده است. برای توضیح بیشتر می‌توان به سخنان علمای اخلاق که برگرفته از روایات می‌باشد، مراجعه نمود. آنان برای گرسنگی فواید زیادی گفته اند از قبیل:

الف- صفای قلب: زیرا سیری باعث ازدیاد بخار در مغز شده و مغز حالتی شبیه مستی پیدا می‌کند و نمی‌تواند خوب فکر کند؛ سرعت انتقال او کم شده و قلب او کور می‌شود. برخلاف گرسنگی که باعث رقت و صفای قلب می‌شود. و قلب را آماده تفکری که باعث شناخت می‌شود، می‌کند و. نوری آشکار پیدا می‌کند. از رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) روایت شده است: کسی که شکم خود را گرسنه نگه دارد اندیشه اش تربیت می‌شود. و قبلاً نیز ثمرات شناخت و معرفت را شنیدی.

ب - تواضع و از بین رفتن سرمستی و ناسپاسی که منشأ سرکشی است؛ وقتی نفس خوار شد، در مقابل پروردگارش خاضع شده و از سرکشی دست بر می‌دارد.

ج- شکستن شدت شهوات و نیروهایی است که باعث انجام گناهان کبیره شده و سبب هلاکت انسان می‌شوند. چون بیشتر گناهان کبیره از شهوت سخن گفتن و شهوت جنسی بوجود می‌آید و کم کردن این دو شهوت باعث مصون ماندن از خطرها می‌شود.

د. آمادگی برای انجام تمام عبادتها از چند جهت است؛ که کمترین آنها کم احتیاجی به تخلی و بدست آوردن غذا و کمتر بیمار شدن به بیماری‌های گوناگون است - زیرا معده خانه بیماری و پرهیز سر هر دارویی است. و نیز مانع بوجود آمدن مشکلاتی که از غذا خوردن بوجود آمده و انسان را محتاج مال و مقام دنیا می‌کند می‌گردد؛ مال و مقامی که عده بسیاری را هلاک کرده است

ه. توانایی برای دادن مال، میهمانی دادن، هدیه دادن، احسان و نیکی، رفتن به حج و زیارت. و بالاخره انجام تمام عبادت‌های مالی است. انسان نمی‌تواند این فایده‌ها را به روشنی درک کند مخصوصاً فایده اول را. تفکر در عمل مانند نتیجه است و غیر آن مانند مقدمات است چون فکر حرکت است و غیر فکر مقدمه و آمادگی برای حرکت. به همین جهت درباره تفکر روایت شده است: یک ساعت تفکر بهتر از هفتاد سال عبادت است.

نیست در اینجا اشاره‌ای به آنها و سپس به فلسفه و حکمت گرسنگی داشته باشیم. از پیامبر اکرم (ص) روایت شده است: با تشنگی و گرسنگی با نفس‌هایتان مبارزه کنید همانا پاداش این کار همانند پاداش مبارزه در راه خداست. و عملی دوست داشتنی تر از گرسنگی و تشنگی در نزد خدا کسی است که گرسنگی بیشتری کشیده باشد و در خداوند متعال تفکر بیشتری نموده باشد. و به اسامه فرمودند: اگر می‌توانی در حال گرسنگی و تشنگی ملک الموت را ملاقات کن تا به بالاترین مقام‌ها و جاها رسیده و با پیامبران هم منزل شوی و ملائکه از دیدن روح شادمان شوند و خداوند بر تو درود فرستد. نیز فرمودند: گرسنگی بکشید و بر بدن‌هایتان سخت بگیرد شاید دل‌هایتان خداوند متعال را ببیند. در حدیث معراج خداوند پرسید: ای احمد! آیا آثار روزه را می‌دانی؟ پاسخ داد: خیر. خداوند فرمودند: نتیجه روزه کم خوری و کم گویی است. و آن حکمت را به ارمغان می‌آورد و حکمت معرفت را در پی دارد و معرفت یقین را. و وقتی که بنده‌ای به یقین رسید باکی ندارد که چگونه روزگار را سپری کند. در سختی یا آسانی و این مقام خوشنودهاست. و هر کس طبق خوشنودی من رفتار کند، سه خصلت را به او می‌دهم: شکرى که نادانی همراه آن نباشد، یادی که فراموشی نداشته باشد و دوستی‌ای که دوستی من را بر دوستی آفریدگانم ترجیح ندهد. هنگامی که او من را دوست داشت، من هم او را دوست خواهم داشت؛ دوستی او را در دل بندگانم انداخته و چشم قلب او را به عظمت جلالم می‌گشایم و علم آفریدگانم را از او پنهان نمی‌دارم؛ در تاریکی شب و روشنایی روز با او مناجات می‌کنم تا آنجا که سخن گفتن و همنشینی او با بندگانم قطع شود و کلام خود و فرشتگانم را به گوش او می‌رسانم و اسراری را که از بندگانم پنهان کرده ام برای او آشکار می‌کنم ...؛ عقل او را غرق در شناخت خود کرده و درک او را بالا می‌برم؛ مرگ را بر او آسان می‌کنم تا وارد بهشت شود و وقتی که ملک الموت او را ملاقات کند، به او می‌گوید: آفرین بر تو و خوشا به حالت! خوشا به حالت! خداوند مشتاق تو است... خداوند می‌گوید: این بهشت من است، در آن بخرام و خوش باش و در همسایگی‌ام ساکن شو. روح انسان می‌گوید: خدا یا خود را به من شناساندی و با این شناخت از جمیع آفریدگانت بی نیاز شدم. قسم به عزت و جلالت اگر خوشنودی تو در این است که قطعه قطعه شده یا هفتاد بار به بدترین شکل کشته شوم خوشنودی تو برای من دوست داشتنی تر است... آنگاه خدای متعال می‌فرماید: به عزت و

شهید سیدامیر قدایی فروتن